

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk Hakları Konusundaki Görüşleri

Betül UZUNOĞLU

btluznglu82@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Hilal ORAL

oralhilal033@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Fatma DOYGUN

fatmadoygun33@hotmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Sehergül DOĞAN

seherguldogan06@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Atf: Uzunoğlu, B., Oral, H., Doygun, F., Doğan, S. (2024). Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk hakları konusundaki görüşleri. *International Journal Of Original Educational Research*. 2(4), 57-73.

Özet

Bu çalışma, Ankara ilindeki okul öncesi öğretmenlerinin çocuk hakları konusundaki görüşlerini ve bu hakların korunması ve geliştirilmesi için yapılması gerekenleri araştırmayı amaçlamaktadır. Çocuk hakları, bir ülkenin gelişmişlik düzeyini ve geleceğe yönelik umutlarını yansıtan önemli bir göstergedir. Türkiye’de çocuk hakları ile ilgili yasal düzenlemeler ve politikalar belirli bir düzeye ulaşmış olsa da, uygulamada karşılaşılan zorluklar ve eksiklikler bu hakların etkin bir şekilde korunmasını engellemektedir. Araştırma kapsamında, Ankara’da görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin çocuk hakları konusundaki bilgi düzeyleri, velilerin ve yöneticilerin bu konudaki tutum ve bilgi düzeyleri incelenmiştir. Araştırmanın bulguları, öğretmenlerin çocuk hakları konusunda genellikle bilgi sahibi olduklarını ancak bu bilgilerin uygulamaya dökülmesinde eksiklikler yaşandığını göstermektedir. Velilerin çocuk hakları konusundaki bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu ve bu konuda daha fazla eğitime ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir. Yöneticilerin ise teorik bilgiye sahip olmalarına rağmen, bu bilgiyi pratikte yeterince uygulayamadıkları belirlenmiştir. Çalışmada, çocuk haklarının korunması ve geliştirilmesi için sivil toplum kuruluşlarının ve üniversitelerin işbirliği yapması, ebeveynlerin ve öğretmenlerin bilinçlendirilmesi ve çocuk haklarını ihlal eden kişilere yönelik ağır cezaların uygulanması gerektiği önerilmiştir. Ayrıca, kamu ve özel sektör işbirliklerinin güçlendirilmesi ve toplumun genelinde çocuk hakları konusunda farkındalık yaratılması gerektiği vurgulanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Çocuk hakları, okul öncesi öğretmenleri, eğitim, bilinçlendirme

ABSTRACT

PRESCHOOL TEACHERS' VIEWS ON CHILDREN'S RIGHTS

This study aims to investigate the opinions of preschool teachers in Ankara about children's rights and what needs to be done to protect and develop these rights. Children's rights are an important indicator that reflects a country's level of development and hopes for the future. Although legal regulations and policies regarding children's rights have reached a certain level in Turkey, difficulties and deficiencies encountered in practice prevent the effective protection of these rights. Within the scope of the research, the knowledge levels of preschool teachers working in Ankara about children's rights and the attitudes and knowledge levels of parents and administrators on this subject were examined. The findings of the research show that teachers are generally knowledgeable about children's rights, but there are deficiencies in putting this knowledge into practice. It has been determined that parents' knowledge of children's rights is insufficient and more training is needed on this subject. It has been determined that although managers have theoretical knowledge, they cannot sufficiently apply this knowledge in practice. In the study, it is suggested that non-governmental organizations and universities should cooperate to protect and develop children's rights, raise awareness of parents and teachers, and impose heavy penalties on people who violate children's rights. Additionally, it was emphasized that public and private sector collaborations should be strengthened and awareness about children's rights should be raised in the society at large.

Key Words: Children's rights, preschool teachers, education, awareness raising

Giriş

Okul öncesi eğitiminin çocuğun zihinsel, bedensel, sosyal, duygusal ve dil gelişimlerinin başlangıcını oluşturduğu ve kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesine katkı sağladığı bilinmektedir (Alkeveli, 2021). Çocuğun okul öncesi eğitim sürecindeki öğretmen izlenimi onun zihninde ve hayatında oluşan öğretmen kavramının şekillenmesinde ilk basamağı oluşturmaktadır. Çocuk eğitim sürecinde ilk basamağı çıktığında yaşadığı inanç ve heyecan onun eğitim hayatı boyunca karşılaştığı zorlukları kolaylıkla aşmasına yardımcı olacaktır. Bu nedenle ilk olarak çocuğun hayatında karşılaştığı okul öncesi öğretmeni kişisel ve mesleki açıdan donanımlı olmalıdır (Güler, 2022). Dolayısıyla çocukların geleceğinin şekillendiği bu dönemde okul öncesi öğretmenlerine önemli sorumluluklar düşmektedir. Bu dönem sürecinde, okul öncesi öğretmeni her çocuğun gelişim hızının ve özelliğinin farklı olduğunu bilerek öğrenciyle iletişim kurması gerektiğini unutmamalıdır. Okul öncesi öğretmenleri öğrencilerinin yaş grubuna ait gelişimsel özelliklerini bilmeli ve bu yaş grubunun gelişim seviyelerini en üst düzeyde geliştirmelerine katkı sağlayıcı bir yeterliliğe erişmelidir (Şen, 2020).

Hukuk temellerine dayanan hak kavramı, bireylerin elde ettiği maddi veya manevi kazanç olarak adlandırılırken, herkes tarafından kabul edilmesi gereken özgürlükler olarak tanımlanabilir (Soylu, 2021). Yaşamamızın her anını ele alan bu kavram, insanların var olduğu süre boyunca karşımıza çıkmış ve bireyler bu kendilerine ait olan insanca yaşama, beslenme, barınma ve özgür olma gibi haklarını doğuştan herhangi bir koşul olmadan elde etmiştir. Ancak bireylerin, hayatı boyunca sahip olmak istediği en temel haklar toplum tarafından, isteyerek veyahut istemeyerek görmezden gelinebilmektedir. Temel haklara ek olarak, çocuklara özgü olan “çocuk hakları” kavramı ise, insan haklarından ortaya çıkan bir kavramdır. Bu kavramın ortaya çıkmasıyla, çocukluğun yetişkinlikten daha farklı bir süreci içerdiği kabul edilmiş, bu dönemin insan yaşamında ne denli önemli olduğu konusu üzerinde durmanın gerekliliği anlaşılmıştır (Erbay, 2019). Çocuk hakkı genel olarak, çocukların bedensel, ruhsal, zihinsel, sosyal, ahlaki açıdan özgür ve demokratik bir şekilde gelişebilmesi için hukuk kuralları ile korunan yararlar olarak tanımlanmaktadır (Akyüz, 2019).

Çocuk haklarının bilinmesi ve gözetilmesi çocukların daha iyi bir gelecek inşa etmelerine yardımcı olacaktır. Ancak kendi haklarını bilmeyen çocukların haklarının büyükler tarafından bilinmesi, korunması, kollanması, gözetilmesi ve geliştirilmesi gibi durumların büyükler tarafından sağlanması gerekmektedir. Bu sebeple çocuk haklarının neler olduğu ve hangi hakları içerisinde barındırdığı gibi konuların bilinmesi önemlidir (Kıraç, 2019). Çocuk Hakları Bildirgesi, çocukların temel haklarını koruyan uluslararası bir belgedir. Bu sebeple çocuk haklarının neler olduğunu ve içerdiği hakları bilmek son derece önemlidir. Örneğin, sağlık hakkı kapsamında, çocukların sağlıklı bir yaşam sürdürebilmesi için temel sağlık hizmetlerine erişimleri sağlanmalıdır. Eğitim hakkı ise çocukların eğitim olanaklarından tam olarak faydalanmalarını ve eğitim almalarını sağlar. Çocuk Hakları Bildirgesi'nin içerdiği haklar arasında çocukların yaşama, ispat etme, korunma, eğitim, sağlık hizmetlerine erişim, oyun ve eğlenme gibi temel haklar bulunmaktadır. Bu haklar, çocukların sağlıklı ve güvenli bir ortamda büyüyüp gelişmelerini sağlamak amacıyla vurgulanmıştır (BM, 2024). Birçok ülkede okul öncesi eğitime önem verilmektedir ve okul öncesi eğitim her geçen gün daha çok yaygınlaşmaktadır (Kızılırmak, 2015). Bu nedenle okul öncesi öğretmenlerinin çocuk hakları konusunda görüşlerinin değerlendirilmesi problemi ortaya çıktığından bu çalışma yürütülmüştür.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin çocuk hakları konusundaki görüşlerini ortaya koymaktır. Çocukların haklarının ne olduğunun bilinmesi ve buna göre hareket edilmesi önemlidir. Henüz gelişimlerini tamamlamamış olmaları ve yetişkinlere bağımlı olmaları gibi pek çok nedenden dolayı yaşanan olumsuz olaylardan en çok etkilenenler çocuklar olmaktadır. Bu sebeple çocukların haklarının korunması gereklidir. Özellikle okul öncesi öğretmenleri, okul çağına gelen bireyler için ilk öğretmen konumundadırlar. Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk hakları konusunda bilgi sahibi olmaları, çocukların haklarına önem vermeleri, çocukların eğitim alma haklarına saygı göstermeleri, çocuklara verilen hakların çocukları korumaya ve geliştirmeye yönelik olduğunu bilmeleri gerekmektedir. Araştırmanın araştırma sorusu "Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk hakları konusundaki görüşleri nasıldır?" şeklinde oluşturulmuştur.

Alt problemler

Bu araştırmada bağımlı değişken çocuk haklarının gelişim düzeyidir. Diğer taraftan bağımsız değişkenler ise çocuk haklarının gelişiminde önemli rol oynayan şu faktörlerdir:

- Okul öncesi öğretmenlerinin Türkiye'deki çocuk haklarının genel durumuna yönelik görüşleri
- Okul öncesi öğretmenlerine göre öğrenci velilerinin çocuk hakları konusundaki bilgi düzeyi
- Okul öncesi öğretmenlerine göre eğitim alanındaki yöneticilerin çocuk hakları konusundaki bilgi düzeyi
- Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk hakları korunmasını esas alan yasal düzenlemelere (ulusal ve uluslararası anlaşma, kanun ve yönetmelikler) yönelik bilgi düzeyleri
- Okul öncesi öğretmenlerinin çocuk haklarının geliştirilmesine yönelik önerileri

Araştırmanın Önemi

Her geçen gün bireylere verilen hakların geliştiğinin söylenmesi mümkündür. Ancak hakların gelişmesi ve daha da iyi bir hale gelmesinin normal vatandaşlar açısından olduğu söylenebilir (Yurtsever, 2009). Çocuklar kendi haklarını ve hak arama yollarını bilmediklerinden bu konuda büyüklerin öncü olması gerekmektedir. Literatürde çocuk hakları üzerine yapılmış çalışmalar bulunmasına rağmen okul öncesi öğretmenlerinin çocuk hakları üzerine görüşlerini irdeleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bununla birlikte araştırma da nitel veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu nedenle, araştırmanın literatürdeki bu eksikliği dolduracağı düşünülmektedir.

Yöntem

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemi olan olgu-bilim deseniyle tasarlanmıştır. Olgubilim deseni, farkındalığımızın olduğu ancak derinlemesine anlamaya sahip olmadığımız olgulara odaklanmayı amaçlar. Olgular, yaşadığımız dünyada çeşitli biçimlerde karşımıza çıkar: olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar şeklinde. Bu olgularla günlük yaşantımızda farklı şekillerde karşılaşabiliriz; ancak, bu tanıdıklık, olguları tam olarak anladığımız anlamına gelmez. Olgubilim, bizim için tanıdık ancak tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı hedefler. Bu çalışma, Yıldırım ve Şimşek (2008) tarafından belirtilen olgubilim deseni çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Betimleme araştırması genişlemesine (*Cross-sectional*) bir çalışmadır. Bu yaklaşıma göre elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Doğrudan alıntılara da sık sık

yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Dayandığı ilkeler araştırmanın konusuna ve alanına uygun düştüğü için bu yöntem seçilmiştir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Ankara ilinde görev yapan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma 15 Mayıs 2024 ile 1 Haziran 2024 tarihleri arasındaki yarı yapılandırılmış mülakatlara dayandırılmaktadır. Araştırmada Ankara ilinin seçilmesinin sebebi ise araştırmacının ilgili yerde görev yapıyor olmasıdır ve öğretmenlere daha kolay ulaşılabilmesidir. Diğer taraftan Ankara'ya ve bakanlıklara yakın olunması ile de uygun görülmüştür.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmacı ve danışmanı tarafından geliştirilmiştir. Veri toplama aracının geliştirilme sürecinde öncelikle literatür taranmış ve çeşitli sorular oluşturulmuştur. Oluşturulan sorular, başta dönem projesi danışmanı olmak üzere alandaki uzmanların görüşüne sunulmuş ve bu görüşler doğrultusunda formların son hali oluşturulmuştur. Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik kavramları yerine inandırıcılığın olması daha doğrudur. İnandırıcılık için kriterler; inanılrlık, güvenilebilirlik, onaylanabilirlik ve aktarılabilirlik olmak üzere dört ana başlık altında toplamıştır (Başkale, 2016). Nitel araştırmalarda veri toplama aracının inandırıcılığını sağlamak için kullanılan yöntemlerden biri de uzman görüşüdür. Uzman görüşünün alınması veri toplama aracının inandırıcılığını artırdığı için veri toplama aracının geçerliğini ve güvenilirliğini artırmaktadır. Ankara ilinde 105 kamu 180 özel okul öncesi kurumu, 1607 öğretmen ve 12 bin öğrenci bulunmaktadır (MEB, 2024). Araştırma kapsamında 12 öğretmenle kolayda örnekleme yöntemiyle seçilecek okullarında bu çalışma grubuna ulaşılabileceği planlanmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmacı tarafından geliştirilen ve araştırmada kullanılan sorulara verilen cevaplar tek tek incelenmiştir. Araştırmacı tarafından oluşturulan sorular gönüllü olarak araştırmaya katılacak olan en az 12 okul öncesi öğretmenin çocuk hakları hakkındaki düşüncelerinin ortaya konmasında yeterli olduğu belirlenmiştir. Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen veriler incelenmiş ve öğretmenlerin çocuk hakları hakkındaki düşünceleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Okul öncesi öğretmenleri tarafından her soru için belirtilen düşünceler yazılmaya çalışılmıştır ve her bir öğretmen, katılımcı olarak isimlendirilip (K1, K2, K3...) şeklinde yazılmıştır. Her soru için her öğretmen görüş belirtmediği için cevap vermeyen öğretmenler sisteme dâhil edilmemiştir. Bununla birlikte öğretmenlerden gelen bilgilere hiçbir şekilde müdahale edilmemiş ve öğretmenlerin orijinal cümleleri aslına uygun şekilde yazılmıştır. Bu bilgiler tırnak işareti içerisinde ve italik olarak yazılmıştır. Elde edilen bu veriler SWOT analizi ve içerik analizi yöntemiyle incelenerek betimleyici bir şekilde bulgular ortaya koyulacaktır. İçerik analizi, araştırmacıların metin, görüntü veya ses gibi veri kaynaklarını sistemli bir şekilde inceleyerek belirli bir konu veya fenomen hakkında bilgi elde etmeyi amaçlayan bir araştırma yöntemidir. Bu yöntem, içerikte bulunan kalıpları, temaları, sembolleri veya anlamları ortaya çıkarmak için kullanılır ve genellikle nitel araştırmalarda tercih edilir.

Bulgular

Aşağıdaki bulgular kısmında, her bir soruya verilen cevapların detaylı SWOT ve içerik analizleri ile ortaya çıkan güçlü ve zayıf yanlar, fırsatlar ve tehditler yer almaktadır.

Soru 1. Okul öncesi öğretmeni olarak Türkiye'deki çocuk haklarının genel durumu hakkında neler düşünüyorsunuz?

Çocuk hakları, bir ülkenin gelişmişlik düzeyini ve geleceğe yönelik umutlarını yansıtan önemli bir göstergedir. Bu soru için katılımcıların verdiği cevapların SWOT analizi şu şekildedir:

Güçlü Yanlar

- **Yasal Düzenlemeler ve Kurumlar:** Türkiye'nin çocuk haklarına yönelik kurumlara ve yasal düzenlemelere sahip olması (K1).
- **Uluslararası Sözleşmeler:** Çocuk hakları sözleşmesine ilk imza atan ülkelerden biri olması (K4).
- **Devlet Desteği:** Çocuk haklarının devlet güvencesinde olması (K5, K7).

Zayıf Yanlar

- **Eşitsizlikler:** Sosyo-ekonomik koşullara göre çocukların haklardan faydalanma düzeylerinin farklılık göstermesi (K6).
- **Denetim Eksikliği:** Kanunlarla teminat altına alınan çocuk haklarının denetimsizlik ve caydırıcı cezaların bulunmaması nedeniyle ihmale uğraması (K1).
- **Bilinç Eksikliği:** Çocuk hakları konusunda politikacıların, öğretmenlerin ve velilerin yeterli donanıma ve duyarlılığa sahip olmaması (K1).

Fırsatlar

- **Toplumsal Bilinçlendirme:** Sosyal medya ve diğer platformlar aracılığıyla çocuk hakları konusunda farkındalığın artırılabilmesi (K12).
- **Politik ve Sosyal Destek:** TBMM, bakanlıklar, devlet kurumları, yerel yönetimler, üniversiteler, sivil toplum, medya ve bizzat çocuklar ile işbirliği yapılması (K1).

Tehditler

- **Sosyo-ekonomik Farklılıklar:** Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarının haklarının yeterince korunmaması (K4, K6).
- **Bilinçsiz Ebeveynler:** Çocuk haklarının gözetilmemesi ve ebeveynlerin bilinçsiz olması (K11).
- **Çocuk İstismarı:** Taciz, tecavüz, cinsel istismar gibi çocuk haklarının ihlal edilmesi durumlarının artması (K6).

Türkiye'de çocuk haklarının genel durumu, güçlü bir yasal altyapıya ve çeşitli kurumların varlığına rağmen, uygulamada karşılaşılan zorluklar ve eksiklikler nedeniyle istenilen düzeye ulaşamamıştır. Özellikle sosyo-ekonomik farklılıklar, çocuk haklarının eşit bir şekilde korunmasını engelleyen önemli bir faktördür.

Soru 2. Okul öncesi öğretmeni olarak öğrenci velilerinin çocuk hakları konusundaki bilgi düzeyi hakkında neler düşünüyorsunuz?

Okul öncesi eğitim, çocukların gelişiminde kritik bir rol oynar ve bu dönemde çocuk haklarının korunması ve bilinçli bir şekilde uygulanması büyük önem taşır. Bu bağlamda, öğrenci velilerinin çocuk hakları konusundaki bilgi düzeyi, çocukların haklarının korunması ve sağlıklı bir eğitim sürecinin sağlanması açısından belirleyici bir faktördür. Okul öncesi öğretmenleri olarak, velilerin çocuk hakları konusundaki bilinç ve bilgi düzeylerini değerlendirmek, eğitim sürecini daha etkin ve çocuk merkezli bir hale getirmek için önemlidir. Velilerin çocuk hakları konusundaki bilgi düzeyleri, sadece kendi çocuklarının değil, tüm çocukların haklarının korunması ve geliştirilmesi adına önemli bir gösterge niteliği taşır. Bu soru için katılımcıların verdiği cevapların SWOT analizi şu şekildedir:

Güçlü Yanlar

- **Fırsat Eşitliği:** Yöneticiler, çocuklara fırsat eşitliği sunar ve çocukların eşit eğitim haklarına sahip olmasını sağlar (K5, K11).
- **Koruyucu Yaklaşım:** Çocuk haklarına duyarlı yöneticiler, çocukların güvenli ve sağlıklı bir ortamda büyümesini sağlar (K6, K8).

Zayıf Yanlar

- **Bürokratik Zorluklar:** Bürokratik işlemler ve zaman kısıtlamaları nedeniyle çocuk haklarının uygulanmasında aksamalar yaşanması (K1).
- **Motivasyon Eksikliği:** Yöneticilerin çocuk hakları konusunda motivasyon ve sürecin takibinde zorluklar yaşaması (K1).

Fırsatlar

- **Bilgilendirme ve Eğitim:** Sosyal medya ve diğer platformlar üzerinden yöneticilere yönelik çocuk hakları konusunda bilgilendirme ve eğitim programları düzenlenebilir (K7, K9).
- **Öğretmen-Veli İşbirliği:** Yöneticiler, öğretmen ve veliler arasında işbirliği yaparak çocuk hakları konusunda farkındalığı artırabilirler (K5).

Tehditler

- **Ekonomik Zorluklar:** Ekonomik şartların kötüleşmesi, çocuk haklarına olan hassasiyeti azaltabilir ve uygulamaları zorlaştırabilir (K5).
- **Pratikte Yetersizlik:** Teorik bilgiye sahip olan yöneticilerin bu bilgiyi pratiğe dökmemesi, çocuk haklarının etkin bir şekilde korunmasını engelleyebilir (K12).
- **Bürokratik Engeller:** Bürokratik iş ve işlemlerin uygulanmasında yaşanan zorluklar, çocuk haklarının etkin bir şekilde uygulanmasını engelleyebilir (K1).

Öğrenci velilerinin çocuk hakları konusundaki bilgi düzeyinin artırılması, çocukların sağlıklı ve güvenli bir ortamda büyümelerini sağlamak açısından büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, eğitim kurumlarının, öğretmenlerin ve velilerin işbirliği yaparak, çocuk hakları konusunda farkındalığı artırmaları ve bilinçlendirme çalışmalarına ağırlık vermeleri gerekmektedir. Ayrıca, ekonomik ve sosyo-kültürel farklılıkların çocuk hakları üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak için, tüm toplumun katılımıyla geniş çaplı sosyal politikalar geliştirilmelidir.

Soru 3. Okul öncesi öğretmeni olarak eğitim alanındaki yöneticilerin çocuk hakları konusundaki bilgi düzeyi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Eğitim alanındaki yöneticilerin çocuk hakları konusundaki bilgi düzeyleri, eğitim sisteminin kalitesini ve çocukların haklarının korunmasını doğrudan etkileyen önemli bir faktördür. Okul öncesi öğretmenleri olarak, yöneticilerin bu konudaki bilgi düzeyini ve uygulamalarını değerlendirerek, güçlü ve zayıf yanlarını, fırsatlarını ve tehditlerini belirlemek, bu alandaki eksiklikleri gidermek ve gelişim sağlamak için kritik öneme sahiptir. Bu soru için katılımcıların verdiği cevapların SWOT analizi şu şekildedir:

Güçlü Yanlar

- **Yüksek Eğitim Seviyesi:** Velilerin genellikle eğitim düzeyi yüksek olması, çocuk hakları konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlar. (K1, K4, K5, K6, K8, K11)
- **Destekleyici Tutumlar:** Çocuk haklarına önem veren ve bu konuda çalışan veliler, çocuklarının haklarını koruma konusunda etkili olabilirler. (K5, K9)

Zayıf Yanlar

- **Teorik Bilginin Pratiğe Dönememesi:** Velilerin çocuk hakları konusunda teorik bilgisi olmasına rağmen, bu bilgiyi pratiğe dökememeleri. (K1, K6)
- **Sadece Kendi Çocuğunu Önemseme:** Velilerin sadece kendi çocuklarının haklarını önemsemesi ve diğer çocukların haklarını göz ardı etmesi. (K5, K7, K11, K12)

Fırsatlar

- **Eğitim Programları:** Velilere yönelik çocuk hakları konusunda düzenlenecek eğitim programları ve seminerler, bilgi düzeylerini artırabilir. (K3, K7, K9)
- **Sosyal Medya ve Bilgilendirme Kampanyaları:** Sosyal medya ve diğer platformlar aracılığıyla bilgilendirme yaparak, çocuk hakları konusunda farkındalığı artırma imkanı. (K12)

Tehditler

- **Ekonomik Zorluklar:** Ekonomideki kötü gidişatın aile içindeki huzursuzluğu artırarak, çocuk haklarına olan hassasiyeti azaltması. (K3, K8)
- **Bilgi Eksikliği ve İlgisizlik:** Bazı velilerin çocuk hakları konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları ve bu konuyu görmezden gelmeleri. (K4, K6, K10)

Eğitim alanındaki yöneticilerin çocuk hakları konusundaki bilgi düzeyi, hem çocukların haklarının korunması hem de eğitim kalitesinin artırılması açısından büyük önem taşımaktadır. SWOT analizi, bu alandaki güçlü ve zayıf yanları, fırsatları ve tehditleri net bir şekilde ortaya koymaktadır. Güçlü yanlar, bilinçli ve eğitilmiş yöneticilerin çocuk haklarını koruma konusunda önemli bir potansiyele sahip olduğunu göstermektedir. Ancak, teorik bilginin pratiğe dönüştürülmesindeki eksiklikler ve bürokratik zorluklar, bu potansiyelin tam anlamıyla kullanılmasını engellemektedir.

Soru 4. Okul öncesi öğretmeni olarak çocuk hakları korunmasını esas alan yasal düzenlemelere (ulusal ve uluslararası anlaşma, kanun ve yönetmelikler) yönelik kendinizin bilgi düzeyi nasıldır?

Çocuk haklarının korunması, hem ulusal hem de uluslararası düzeyde yasal düzenlemelerle güvence altına alınmıştır. Bu düzenlemelerin etkin bir şekilde uygulanması, özellikle eğitimcilerin bu konuda yeterli bilgi ve farkındalığa sahip olmalarıyla mümkündür. Okul öncesi öğretmenleri olarak, çocuk haklarını esas alan yasal düzenlemelere ilişkin bilgi düzeyimizi değerlendirmek, bu hakların korunması ve geliştirilmesi adına önemli bir adım olacaktır. Bu soru için katılımcıların verdiği cevapların SWOT analizi şu şekildedir:

Güçlü Yanlar

- **Meraklı ve Araştırmacı Yaklaşım:** Öğretmenlerin, meraklı ve araştırmacı bir yapıya sahip olmaları, güncel bilgi ve revizyonları takip etmelerini sağlar (K1).
- **Etkinlik ve Uygulamalar:** Çocuk Hakları Sözleşmesi gibi konularda yapılan etkinlikler ve araştırmalar, öğretmenlerin bilgi düzeylerini tazelemelerine yardımcı olur (K2).
- **Yasal Düzenlemelere İlişkin Bilgi:** Çocuk hakları korunmasını esas alan yasal düzenlemelere ilişkin bilgi sahibi olan öğretmenler, bu bilgileri uygulamalarına yansıtabilirler (K4).

Zayıf Yanlar

- **Uygulama Eksiklikleri:** Teorik bilgiye sahip olan öğretmenlerin, bu bilgileri uygulamaya dökme konusunda yetersiz kalmaları (K12).
- **Velileri Bilgilendirme Eksikliği:** Velileri çocuk hakları konusunda bilgilendirecek kadar bilgi sahibi olmayan öğretmenlerin varlığı (K9).

Fırsatlar

- **Eğitim ve Seminerler:** Üniversite eğitimi ve mesleki seminerler yoluyla çocuk haklarına ilişkin bilgi sahibi olma fırsatları (K9).
- **Etkinlikler ve Güncel Bilgiler:** Her yıl yapılan çocuk hakları günü etkinlikleri ve bu süreçte tazelenen bilgiler, öğretmenlerin farkındalığını artırır (K11).

Tehditler

- **Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Eksiklikler:** Ekonomik, sosyal ve kültürel eksiklikler, öğretmenlerin çocuk haklarını anlamalarını ve uygulamalarını zorlaştırabilir (K3).
- **Yetersiz Uygulama Bilgisi:** Yasal düzenlemelere ilişkin teorik bilgilerin pratiğe dökülmemesi, çocuk haklarının korunmasında yetersiz kalınmasına neden olabilir (K12).

Çocuk haklarının korunması ve uygulanması konusunda öğretmenlerin bilgi düzeyleri büyük önem taşımaktadır. SWOT analizi, öğretmenlerin bu alandaki güçlü ve zayıf yanlarını, fırsatlarını ve tehditlerini net bir şekilde ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin meraklı ve araştırmacı yaklaşımları, pedagojik formasyonları ve etkinlikler yoluyla edindikleri bilgiler, çocuk haklarının korunmasında önemli bir avantaj sağlar. Ancak, teorik bilgilerin pratiğe dökülmemesi, kanun ve yönetmeliklere tam hakim olunmaması ve velileri bilgilendirme eksikliği gibi zayıf yanlar, bu süreçte önemli engeller oluşturabilir.

Soru 5. Okul öncesi öğretmeni olarak çocuk haklarının geliştirilmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

Tablo 1. Tema: Eğitim ve Bilinçlendirme Tablosu

Alt Tema	Açıklama	Katılımcı
Sivil Toplum Kuruluşları ve Üniversiteler	Çocuk haklarını koruma ve geliştirme faaliyetlerinde sivil toplum kuruluşlarına daha fazla rol verilmesi, üniversitelerde çocuk haklarıyla ilgili projeler hazırlanması.	K1, K2
Ebeveyn Eğitimi ve Bilgilendirme	Anne baba olmadan önce ebeveynlere gerekli eğitimlerin verilmesi ve çocuk hakları konusunda bilinçlendirme kampanyaları düzenlenmesi.	K4, K5, K9
Öğretmen ve Yönetici Eğitimi	Çocuk hakları konusunda öğretmenlere ve yöneticilere eğitim verilmesi, mesleki açıdan yapılması gerekenlerin belirlenmesi.	K3, K6, K12
Kanun ve Yaptırımlar	Çocuk haklarını ihlal eden kişilere ağır cezalar verilmesi ve çocuk haklarına yönelik kanuni düzenlemeler yapılması.	K4, K7, K11

Çocuk haklarını koruma ve geliştirme faaliyetlerinde sivil toplum kuruluşlarına daha fazla rol verilmelidir. Üniversitelerde çocuk haklarıyla ilgili projeler hazırlanmalı ve staj programlarına dahil edilmelidir. (K1, K2)

Anne baba olmadan önce ebeveynlere gerekli eğitimler verilmelidir. Çocuk hakları konusunda bilinçlendirme kampanyaları düzenlenmelidir. (K4, K5, K9)

Çocuk hakları konusunda öğretmenlere ve yöneticilere eğitim verilmesi ve mesleki açıdan yapılması gerekenlerin belirlenmesi gerekmektedir. (K3, K6, K12)

Çocuk haklarını ihlal eden kişilere ağır cezalar verilmelidir. Çocuk haklarına yönelik kanuni düzenlemeler yapılmalıdır. (K4, K7, K11)

Bu öneriler, çocuk haklarının geliştirilmesi ve korunması için önemli adımlar sunmaktadır. Eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleri, çocuk haklarının toplumda daha geniş bir farkındalıkla ele alınmasını sağlayacaktır. Sivil toplum kuruluşları ve üniversiteler, bu sürece aktif katılım göstererek çocuk hakları konusunda projeler geliştirebilir ve uygulamalı eğitimler sağlayabilir. Ebeveynlerin çocuk hakları konusunda bilinçlendirilmesi, çocukların haklarının korunması açısından kritik öneme sahiptir. Bu nedenle, ebeveyn eğitimi ve bilgilendirme kampanyaları düzenlenmesi gerekmektedir.

Soru 6. Sizce Ankara ilinde çocuk hakları konusunda farkındalığın artırılıp geliştirilebilmesi için kamu kurumları tarafından uygulanması gereken politikalar nelerdir?

Tablo 2. Tema: Eğitim ve Bilinçlendirme Tablosu

Alt Tema	Açıklama	Katılımcı
Çocuk Hakları Büroları ve Sosyal Medya	Büyükşehir ve ilçe belediye başkanlıkları, valilik, kaymakamlıklar ve il-ilçe milli eğitim müdürlükleri işbirliği içinde Çocuk Hakları Büroları kurmalı, çocuk haklarının korunması ve devamı için doğru plan ve projeler geliştirmeli, STK ve üniversitelerle işbirliği yapmalı ve sosyal medya üzerinden farkındalık çalışmalarına önem vermelidir.	K1
Eğitim Çalışmaları ve Bilinçlendirme	Eğitim alanında öğrenci, öğretmen ve veliyi bilinçlendirmeye yönelik eğitim çalışmaları yapılmalı, çocuk işçiliği engellenerek eğitime yönlendirilmelidir.	K2
Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Eğitimler	Her kesimden bireylere çocuk hakları ile ilgili eğitimler verilmeli ve bu eğitimlerin önemi vurgulanmalıdır.	K4
Aile Eğitimi	Sağlıklı bir nesil yetiştirmek için evlenmeden önce herkese aile kurma, çocuk hakları ve çocuk yetiştirme ile ilgili eğitimler verilmelidir.	K8

Büyükşehir ve ilçe belediye başkanlıkları, valilik, kaymakamlıklar ve il-ilçe milli eğitim müdürlükleri iş birliği içinde Çocuk Hakları Büroları kurmalı, çocuk haklarının korunması ve devamı için doğru plan ve projeler geliştirmeli, STK ve üniversitelerle işbirliği yapmalı ve sosyal medya üzerinden farkındalık çalışmalarına önem vermelidir. (K1)

Çocuk hakları ihlalinin temel sebeplerinden olan yoksulluk ve eğitimsizlikle mücadele etmek için kamu kurumları, öğrenci, öğretmen ve veliyi bilinçlendirmeye yönelik eğitim çalışmaları yapmalı ve çocuk işçiliğini engelleyerek eğitime yönlendirilmelidir. (K2)

Her kesimden bireylere çocuk hakları ile ilgili eğitimler verilmeli ve bu eğitimlerin önemi vurgulanmalıdır. (K4)

Sağlıklı bir nesil yetiştirmek için evlenmeden önce herkese aile kurma, çocuk hakları ve çocuk yetiştirme ile ilgili eğitimler verilmelidir. (K8)

Ankara ilinde çocuk hakları konusunda farkındalığın artırılması ve geliştirilmesi için kamu kurumları tarafından uygulanması gereken politikalar, çeşitli eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarını kapsamaktadır. Çocuk hakları bürolarının kurulması ve sosyal medya kampanyalarının yürütülmesi, eğitim çalışmaları ve sosyo-ekonomik kültürel eğitimler verilmesi, çocukların daha güvenli ve sağlıklı bir ortamda büyümelerini sağlayacaktır. Ayrıca, sağlıklı aile yapılarının oluşturulması için evlenmeden önce aile kurma ve çocuk yetiştirme ile ilgili eğitimlerin verilmesi, çocuk hakları konusunda toplumsal farkındalığın artırılmasına katkı sağlayacaktır.

Soru 7. Sizce Ankara ilinde çocuk hakları konusunda farkındalığın artırılıp geliştirilebilmesi için özel sektör kuruluşları tarafından yapılması gereken faaliyetler nelerdir?

Tablo 3. Tema: Eğitim ve Bilinçlendirme Tablosu

Alt Tema	Açıklama	Katılımcı
Kanun ve Yönetmeliklere Uygunluk	Özel sektörde emek sömürsünü engellemek için kanun ve yönetmeliklere uygun hareket etmelerini zorunlu kılacak politikalar oluşturulmalı ve uygulanmalıdır.	K1
Kamu-Özel Sektör İşbirliği	Özel sektör, kamu sektörü ile işbirliği yaparak yoksulluk ve eğitimsizlik sorunlarını azaltmak adına projelere sponsor olmalı ve maddi destekte bulunmalıdır.	K2, K4
Maddi Destek ve Sponsorluk	Özel sektör, çocuklara maddi destek sağlamalı ve bu desteği özellikle eğitim ve yaşam koşullarını iyileştirme alanlarında kullanmalıdır.	K5, K7
Eğitim ve İş İmkanları	Okula devam etmek istemeyen lise ve üniversite dönemi çocuklar için iş imkanı sağlanmalı, önce çalışacakları alanlarda eğitim verilip sonra çalışma imkanı sunulmalıdır.	K8

Özel sektör, kamu sektörü ile işbirliği yaparak yoksulluk ve eğitimsizlik sorunlarını azaltmak adına yapılacak projelere sponsor olmalı ve maddi destekte bulunmalıdır. Bu işbirliği, toplumun genel refah seviyesini artıracak ve çocuk haklarının korunmasına katkıda bulunacaktır. (K2, K4)

Okula devam etmek istemeyen lise ve üniversite dönemi çocuklar için iş imkanı sağlanmalı, önce çalışacakları alanlarda eğitim verilip sonra çalışma imkanı sunulmalıdır. Bu yaklaşım, gençlerin hem eğitim almalarını hem de iş hayatına hazırlanarak kendilerine uygun bir kariyer yolu çizmelerini sağlayacaktır. (K8)

Ankara ilinde çocuk hakları konusunda farkındalığın artırılması ve geliştirilmesi için özel sektör kuruluşları tarafından uygulanması gereken faaliyetler, çeşitli eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarını, kamu-özel sektör işbirliğini, maddi destek ve sponsorlukları ve iş imkanlarının sağlanmasını içermektedir. Kanun ve yönetmeliklere uygunluk, özel sektörün çocuk hakları ihlallerini engellemek için önemlidir. Kamu sektörü ile yapılacak işbirlikleri, toplumsal refahı artırarak çocukların haklarının korunmasına katkı sağlayacaktır.

Soru 8. Sizce Ankara ilinde çocuk hakları konusunda farkındalığın artırılıp geliştirilebilmesi için Sivil Toplum Kuruluşları (STK'lar) tarafından yapılması gereken faaliyetler nelerdir?

Tablo 4. Tema: Farkındalık ve Destek Çalışmaları Tablosu

Alt Tema	Açıklama	Katılımcı
Vatandaşların Bilinçlendirilmesi ve Teşvik	Vatandaşların çocuk haklarına sahip çıkmalarını ve çocuk hakları ihlali durumlarını yetkililere bildirmelerini destekleyecek teşvik edici çalışmalar planlanmalı, okullarda halk eğitim merkezleri ile işbirliği içinde uygulamalar yapılmalıdır.	K1
Yardım Ağı ve Destek Organizasyonu	İhmale uğrayan çocukların tespiti ve gerekli destek konusunda organize olacak donanımlı ve işlevsel bir yardım ağı kurulmalıdır.	K2
Dezavantajlı Bölgelerde Faaliyet	Sivil toplum kuruluşlarının sayıları ve çocukların yararına yapılan faaliyetler artırılmalı, özellikle dezavantajlı ilçelerde faaliyet göstermelidir.	K4
STK ve Okul İşbirliği	STK'lar okullarla işbirliği içinde çalışmalı, öğrencilerle, velilerle ve öğretmenlerle iletişime geçerek gerekli desteği vermelidir.	K8

Vatandaşların çocuk haklarına sahip çıkmaları ve çocuk hakları ihlali durumlarını yetkililere bildirmelerini destekleyecek teşvik edici çalışmalar planlanmalı, okullarda halk eğitim merkezleri ile işbirliği içinde uygulamalar yapılmalıdır. Bu çalışmalar, toplumun genelinde çocuk hakları konusunda bilinç yaratmayı amaçlamalıdır. (K1)

İhmale uğrayan çocukların tespiti ve gerekli destek konusunda organize olacak donanımlı ve işlevsel bir yardım ağı kurulmalıdır. Bu yardım ağı, çocukların ihtiyaçlarına hızlı ve etkili bir şekilde yanıt verebilecek kapasitede olmalıdır. (K2)

STK'lar okullarla işbirliği içinde çalışmalı, örneğin lise dönemi çocukların psikolojik durumu ile ilgili destek veren STK'lar okulları gezerek çocuklarla, velilerle ve öğretmenlerle iletişime geçmeli ve gerekli desteği verebileceğini söylemelidir. Bu işbirliği, çocukların ihtiyaç duyduğu desteğe kolayca ulaşmalarını sağlayacaktır. (K8)

Ankara ilinde çocuk hakları konusunda farkındalığın artırılması ve geliştirilmesi için STK'lar tarafından yapılması gereken faaliyetler, çeşitli farkındalık ve destek çalışmalarını kapsamaktadır. Vatandaşların bilinçlendirilmesi ve teşvik edilmesi, çocuk hakları ihlallerinin daha hızlı tespit edilmesini ve müdahale edilmesini sağlayacaktır. İhmale uğrayan çocukların tespiti ve destek organizasyonu, çocukların ihtiyaçlarına hızlı ve etkili bir şekilde yanıt verilmesine yardımcı olacaktır.

Soru 9. Sizce Ankara ilinde çocuk hakları konusunda farkındalığın artırılıp geliştirilebilmesi için vatandaşlar tarafından yapılması gereken faaliyetler nelerdir?

Tablo 5. Vatandaş Katılımı ve Bilinçlendirme

Alt Tema	Açıklama	Katılımcı
Kanun ve Yönetmeliklere Uygunluk	Özel sektörde emek sömürsünü engellemek için kanun ve yönetmeliklere uygun hareket etmelerini zorunlu kılacak politikalar oluşturulmalı ve uygulanmalıdır.	K1
Kamu-Özel Sektör İş Birliği	Özel sektör, kamu sektörü ile işbirliği yaparak yoksulluk ve eğitimsizlik sorunlarını azaltmak adına projelere sponsor olmalı ve maddi destekte bulunmalıdır.	K2, K4
Maddi Destek ve Sponsorluk	Özel sektör, çocuklara maddi destek sağlamalı ve bu desteği özellikle eğitim ve yaşam koşullarını iyileştirme alanlarında kullanmalıdır.	K5, K7
Eğitim ve İş İmkanları	Okula devam etmek istemeyen lise ve üniversite dönemi çocuklar için iş imkanı sağlanmalı, önce çalışacakları alanlarda eğitim verilip sonra çalışma imkanı sunulmalıdır.	K8

Vatandaşlar, çocukların gelişimi ve sağlığı için eğitimler almalı, çocuk gelişimi ile ilgili kitaplar okumalı ve çocuklarla kaliteli vakit geçirmelidir. Çocukların koşulsuz sevildiğini hissetmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca, sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi orta ve düşük olan bireylerin bilgilendirilmesi için onlara uygun eğitim ve bilinçlendirme programları düzenlenmelidir. (K8, K9)

Vatandaşlar, kendi ailelerinden başlayarak çevresindeki çocukların haklarını korumalı, çocuklara birey olarak saygı göstermeli ve çevresindeki kişilere örnek olmalıdır. Çocukların birey olarak kabul edilmesi ve haklarına saygı duyulması konusunda toplumsal farkındalık artırılmalıdır. (K4, K5)

Ankara ilinde çocuk hakları konusunda farkındalığın artırılması ve geliştirilmesi için vatandaşlar tarafından yapılması gereken faaliyetler, eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarını, ihbar ve destek ağlarının oluşturulmasını ve örnek olma ile toplumsal desteği kapsamaktadır. Vatandaşların çocuk gelişimi ve sağlığı konusunda bilinçlenmesi, çocuk hakları ihlallerine karşı duyarlı olmaları ve toplumsal olarak çocuk haklarını korumada aktif rol almaları, çocuk haklarının korunmasına ve geliştirilmesine önemli katkılarda bulunacaktır.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada elde edilen bulgular, Türkiye'deki çocuk hakları konusundaki mevcut durumu ve bu hakların korunması ve geliştirilmesi için yapılması gerekenleri ortaya koymaktadır. Okul öncesi öğretmenleri, çocuk haklarının korunmasında önemli bir role sahiptir. Bu nedenle onların gözlemleri ve önerileri, çocuk haklarının daha iyi anlaşılması ve uygulanması açısından büyük önem taşır.

Çocuk hakları, bir ülkenin gelişmişlik düzeyini ve geleceğe yönelik umutlarını yansıtan önemli bir göstergedir. Türkiye'de çocuk hakları konusunda belirli bir yasal altyapı ve kurumlar mevcut olsa da,

uygulamada karşılaşılan zorluklar bu hakların etkin bir şekilde korunmasını engellemektedir. Literatürde, Türkiye'deki çocuk hakları ile ilgili yapılan çalışmalar, yasal düzenlemelerin varlığına rağmen uygulamada eksiklikler olduğunu belirtmektedir (Işıkcı ve Karatepe, 2016). Özellikle sosyo-ekonomik farklılıklar ve denetim eksiklikleri, çocuk haklarının eşit bir şekilde korunmasını engelleyen önemli faktörler arasında yer almaktadır.

Öğrenci Velilerinin Bilgi Düzeyi

Öğrenci velilerinin çocuk hakları konusundaki bilgi düzeyi, çocukların haklarının korunması ve sağlıklı bir eğitim sürecinin sağlanması açısından belirleyici bir faktördür. Bu çalışmada, velilerin çocuk hakları konusundaki bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu ve bu konuda daha fazla eğitime ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir. Literatürde de benzer şekilde, velilerin çocuk hakları konusunda yeterince bilinçli olmadıkları ve bu konuda eğitim programlarının artırılması gerektiği belirtilmektedir (Bulut, 2020).

Eğitim Alanındaki Yöneticilerin Bilgi Düzeyi

Eğitim alanındaki yöneticilerin çocuk hakları konusundaki bilgi düzeyi, eğitim sisteminin kalitesini ve çocukların haklarının korunmasını doğrudan etkileyen önemli bir faktördür. Çalışmada, yöneticilerin teorik bilgiye sahip olmalarına rağmen bu bilgiyi uygulamaya dökmede yetersiz kaldıkları tespit edilmiştir. Bu durum, literatürde de sıkça vurgulanmakta ve yöneticilerin çocuk hakları konusunda daha fazla pratik bilgiye ve uygulama becerisine ihtiyaç duydukları belirtilmektedir (Karaman Kepenekçi ve Aslan, 2006; Karatay, 2022).

Çocuk Haklarının Geliştirilmesine Yönelik Öneriler

Çocuk haklarının geliştirilmesi için sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerle işbirliği yapılması, ebeveynlerin ve öğretmenlerin bilinçlendirilmesi ve çocuk haklarını ihlal eden kişilere yönelik ağır cezaların uygulanması gibi öneriler sunulmuştur. Literatürde, çocuk haklarının korunması ve geliştirilmesi için çok paydaşlı işbirliklerinin ve kapsamlı eğitim programlarının önemi vurgulanmaktadır (UNICEF, 2014).

Kamu, Özel Sektör ve STK'ların Rolü

Kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının çocuk haklarının korunması ve geliştirilmesindeki rolü de çalışmada ele alınmıştır. Kamu sektörünün, çocuk hakları bürolarının kurulması ve sosyal medya kampanyaları ile farkındalık yaratılması gibi önerilerde bulunulmuştur. Özel sektörün, eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarına destek olması ve iş imkanları sağlaması gerektiği vurgulanmıştır. STK'ların ise vatandaşları bilinçlendirme ve ihmal edilen çocuklara destek sağlama konusundaki kritik rolleri belirtilmiştir. Bu öneriler, literatürde de desteklenmekte ve çocuk haklarının korunmasında çok sektörlü işbirliklerinin önemi vurgulanmaktadır (Olsson, 2021).

Öneriler

Sivil Toplum Kuruluşları ve Üniversiteler: Çocuk haklarını koruma ve geliştirme faaliyetlerinde sivil toplum kuruluşlarına daha fazla rol verilmelidir. Üniversitelerde çocuk haklarıyla ilgili projeler hazırlanmalı ve staj programlarına dahil edilmelidir.

Ebeveyn Eğitimi ve Bilgilendirme: Anne baba olmadan önce ebeveynlere gerekli eğitimler verilmelidir. Çocuk hakları konusunda bilinçlendirme kampanyaları düzenlenmelidir.

Öğretmen ve Yönetici Eğitimi: Çocuk hakları konusunda öğretmenlere ve yöneticilere eğitim verilmesi ve mesleki açıdan yapılması gerekenlerin belirlenmesi gerekmektedir.

Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Eğitimler: Her kesimden bireylere çocuk hakları ile ilgili eğitimler verilmeli ve bu eğitimlerin önemi vurgulanmalıdır.

Çocuk Hakları Büroları ve Sosyal Medya: Büyükşehir ve ilçe belediye başkanlıkları, valilik, kaymakamlıklar ve il-ilçe milli eğitim müdürlükleri iş birliği içinde Çocuk Hakları Büroları kurmalı, çocuk haklarının korunması ve devamı için doğru plan ve projeler geliştirmeli, STK ve üniversitelerle işbirliği yapmalı ve sosyal medya üzerinden farkındalık çalışmalarına önem vermelidir.

Bu öneriler, çocuk haklarının korunması ve geliştirilmesi için kapsamlı ve sürdürülebilir stratejiler sunmaktadır. Eğitim ve bilinçlendirme faaliyetlerinin artırılması, yasal düzenlemelerin etkin bir şekilde uygulanması ve toplumsal katılımın sağlanması, çocuk haklarının korunmasında önemli rol oynayacaktır. Çocuk hakları konusunda daha bilinçli ve duyarlı bir toplum oluşturmak için tüm paydaşların işbirliği yapması gerektiği önerilebilir.

Kaynakça

Akyüz, E. (2019). Çocuk Hakları Bildirisi ve Türk Hukuk Sistemi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 339-365.

Alkeveli, S. (2021). *Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri ile örgüt iklimi alguları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*. 9(1), 23-28

Birleşmiş Milletler, "United Nations Treaty Collection: Convention on the Rights of the Child", [Erişim: 8 Nisan 2024], https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-11&chapter=4&clang=_en.

Bulut, A. (2020). Okul öncesi eğitim paydaşlarının çocuk haklarına ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(4), 2067-2078.

Erbay, E. (2019). *Çocuk hakları*. (2. Baskı). İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.

Işıkçı, Y. M., & Karatepe, S. (2016). Türkiye’de çocuğa yönelik sosyal politika uygulamaları ve tarihsel analizi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 7(1), 69-100.

Karaman Kepenekçi, Y. ve Aslan, C. (2011). *Okulöncesi döneme seslenen kitaplarda çocuk hakları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi Eğitim, Araştırma ve İnceleme Dizisi –I.

Karatay, M. (2022). Eğitim Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Çocuk Haklarının Eğitim Ortamlarında Uygulanmasına İlişkin Görüşleri. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 736-757.

Kıraç, Ş. (2019). *Eğitim fakültesi ve hukuk fakültesi 1.ve 4. sınıf öğrencilerinin çocuk haklarına yönelik tutumları*. (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

Kızılırmak, K. (2015). *Ankara il merkezinde yaşayan 61-72 aylar arasında çocuğu olan annelerin, çocuk hakları ve anne olmaya ilişkin bilgi düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Olsson, M. (2021). Civil society organisations' increased professionalisation and decreased member activism? The case of Save the Children Sweden.

Soylu, D. (2021). *Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin çocuk haklarına ilişkin kavramsallaştırmalarının incelenmesi: Bir olgubilim çalışması*. (Doktora Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Şen, A. (2020). İnsan hakları, çocuk hakları ve insan hakları eğitimi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International (AJESI)*, 462-482.

UNICEF. (2014). The State of the World's Children 2014 in Numbers: Every Child Counts. UNICEF.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yurtsever, M. (2009). *Ebeveyn çocuk hakları tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve anne babaların çocuk haklarına yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi*. (Doktora Tezi) Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.